

JAARVERSLAG 2025 VERENIGING VOOR NATUUR EN MILIEU "DE VECHTSTREEK"

Inleiding

Het eerste deel van dit jaarverslag gaat over de vereniging als geheel. Daarna volgen de verslagen van de werkgroepen. De activiteiten van de werkgroep landschap en milieu worden in nauwe samenhang met en voor een groot deel door het bestuur uitgevoerd. Verslaglegging hierover staat in de paragraaf "beleid in uitvoering".

Er is een afzonderlijke paragraaf opgenomen over ons biodiversiteitsproject in het kader van "groen moet je doen".

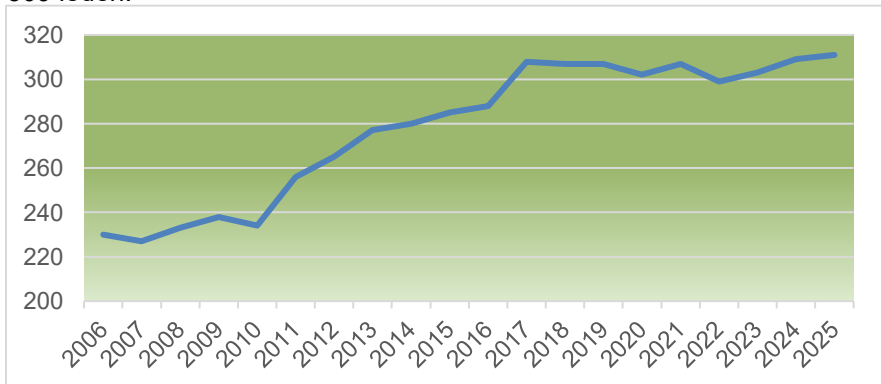
Jaarvergadering

De jaarvergadering vond plaats op 25 maart 2025 in De Kern in Ommen. (*Het verslag vindt u elders in deze Meander.*) Behalve de afhandeling van de reguliere agendapunten werd in deze vergadering besloten tot verhoging van de contributie per 2026.

In de pauze is weer een verloting gehouden. Na de pauze gaf Rolf Schuttenhelm een presentatie over nut en noodzaak van autochtone bomen en struiken.

Ledenbestand

Op 31 december 2025 telde de vereniging 311 leden. In 2024 was dat 309 leden.

Ledenaantallen van de afgelopen 20 jaar, gemeten op 31 december.

Bestuur

Het bestuur zorgt voor het dagelijks en structureel functioneren van de vereniging. Enkele voorbeelden zijn:

- De invoering van strakkere afspraken voor het aangaan van financiële verplichtingen.
- De overstap naar een meer toekomstvast e-mailadres dat zich in het digitale domein van de vereniging bevindt en niet meer in een digitale domein van de secretaris.

Een overzicht van de extern gerichte bestuurlijke onderwerpen uit het verslagjaar is opgenomen in de volgende paragraaf: beleid in uitvoering.

Beleid in uitvoering

Samen met verenigingsleden heeft het bestuur diverse actuele zaken opgepakt. Daarbij is zoveel mogelijk gehandeld vanuit een proactieve opstelling door onze ideeën en wensen in te brengen in plannen en projecten van de overheden en particuliere organisaties. Het bestuur richt zich vooral op plaatselijke onderwerpen en is terughoudend bij onderwerpen die gaan over brede landelijke problematiek.

In bijlage 1 "samenwerking en overlegvormen" staat een overzicht met de organisaties waarmee we geregeld samenwerken.

Veranderingen gemeentelijk groenbeheer

Gemeente Ommen heeft het groenbeheer inmiddels belegd bij ROVA.

We hadden nog geen samenwerking met ROVA en hebben ons daarom ingezet om een goed contact met hen op te bouwen. Dit komt o.a. tot uiting bij de samenwerking in het biodiversiteitsproject.

Het bosbeheer van gemeente Ommen en het beheer van landgoed Het Laar is belegd bij Staatsbosbeheer, een organisatie waar we al langer mee samenwerken. Wij hebben laten weten mee te willen denken over de bosstrategie. Wij zouden die graag minder gericht zien op houtproductie en meer op autochtone boomsoorten.

Havenkade

We zijn nauw betrokken geweest bij de nieuw aangelegde havenkade. Dankzij onze inbreng zijn er in de stalen havenwanden openingen gemaakt die het mogelijk maken dat bijvoorbeeld otter en ook vissen achter de damwanden in het water kunnen schuilen. De oeverstrook is ingezaaid met een bloemrijk stroomdal-mengsel.

Bomenbeleidsplan Ommen

We zijn in 2024 aangesloten bij het project voor actualisatie van het bomenbeleidsplan van gemeente Ommen. Op het inmiddels door de gemeente gepubliceerde plan hebben wij een zienswijze ingediend. Enkele punten hieruit:

- We ondersteunen de gemeentelijke aanpak om bomen in breed perspectief te zien: ook boomstructuren en ook het belang voor

cultuurhistorie, biodiversiteit en leefbaarheid en de matigende invloed op klimaatverandering.

- Aandacht voor bomen, houtsingels etc. in eigendom bij derden en voor struiken en struwelen.
- Inventariseer beschermwaardige bomen in het landelijk gebied in 2025-2026.
- Gebruik autochtoon plantmateriaal.
- Meer aandacht voor de unieke Vechtdalnatuur en onze gezamenlijke activiteiten voor verhoging van de biodiversiteit in het Vechtdal.

De gemeente heeft een groot deel van onze inbreng verwerkt.

Kindplein Oost en fietstunnel

Wij zijn betrokken bij de inrichting van de schoolomgeving Kindplein Oost in Ommen en de nabijgelegen fietstunnel. Daar is, in tegenstelling tot Kindplein West destijds, veel aandacht voor groen en het behoud van bestaande bomen. Vertegenwoordigers van onze vereniging zetten zich in voor toepassing van autochtoon plantmateriaal en een goede overgangszone van bebouwing naar natuur.

Groeninrichting Vlierlanden

We hebben een brief naar de gemeente gestuurd met de vraag nauw betrokken te willen worden bij de groeninrichting van de bouwplannen Vlierlanden. Deze nieuwe woonwijk, gelegen op de overgang van stad naar landschappelijk waardevol landbouw- en Natura 2000 gebied, biedt goede mogelijkheden om de biodiversiteit in de wijk te vergroten.

Programma Ruimte voor de Vecht – project Varen op de Vecht

We zijn als vereniging al meerdere jaren betrokken bij het project Varen op de Vecht waarbij we ons sterk maken voor het ecologisch belang van de Vecht. Als vereniging vinden we dat de vaarrecreatie te veel negatieve effecten heeft op de avifauna en fauna op en langs de oevers van de Vecht. Er is een deskundigen groep geformeerd die het Bestuurlijk Overleg adviseert. Ons lid Leo Oudejans heeft daarin zitting. Het gaat onder andere over beperking van het vaarseizoen, de vaartijden, de vaardiepte maar ook over communicatie over de maatregelen en handhaving ervan. Ook worden als compenserende maatregelen plas-drasgebieden aanbevolen als vluchtplaatsen voor watervogels. Samen met Natuur en Milieu Overijssel worden deze plas-drasgebieden geïnventariseerd. Ook wordt verhuurbedrijven aangeraden zoveel mogelijk over te gaan op elektrisch aangedreven boten.

Het Breed bestuurlijk overleg van het programma Ruimte voor de Vecht ondersteunt het deskundigenadvies. Het is nu aan de provincie Overijssel om dit in te vullen via NB-wet beschikkingen.

Projectbesluit Natura 2000 deelgebied Arriën

De terinzagelegging van dit projectbesluit was voor ons aanleiding een zienswijze in te dienen met de volgende onderdelen:

- Een beoordeling van ecologische effecten is niet mogelijk omdat niet bekend is welke waterstanden van de Vecht de overheid wil hanteren.
- Uit de plannen blijkt onvoldoende urgentie.
- Stroomdalstruweel is onvoldoende vertegenwoordigd waardoor de ecologische kracht van het gebied niet benut wordt. Gepleit is om autochtoon plantmateriaal te gebruiken dat een grotere bijdrage levert aan de biodiversiteit.
- Het hydrologisch herstel, door de Vecht ondieper te maken, zou topprioriteit moeten zijn.
- Gebruik onbenut rivierduin voor ontwikkeling van stroomdalgrasland.

Overige ontwikkelingen bij de Vecht in Arriën

Er zijn meerdere groepen en organisaties die op verschillende manieren (meer) gebruik willen gaan maken van de Vecht en de uiterwaard. Zo worden er een winterstalling en een steiger gezocht voor de Vechtzomp en zijn er plannen voor een wandelpad/rolstoelpad in de uiterwaard van de Vecht om de rivier beter te kunnen beleven.

Wij zijn van mening dat, als de plannen uitgevoerd worden buiten het natura 2000 gebied, er geen grote bezwaren zijn. Maar vanzelfsprekend houden we de vinger aan de pols.

Deltaplan biodiversiteitsherstel: Soortenrijk bufferlandschap & verbinding Vechtdal-Natura 2000

Dit project is een samenwerking van onze vereniging met Streektuinen en Stichting burgerinitiatief Ommermars. Met het project beogen we de aanleg van een ecologisch bufferlandschap rond het Junner Koeland en aangrenzende Natura 2000-stroomdalnatuur langs de Overijsselse Vecht (onderdeel van het grotere Natura 2000 Vecht- en Beneden-Reggegebied). Door middel van kleinschalige samenwerkingen met particuliere grondeigenaren en lokale overheden en ecologische terreinbeheerders worden 83 landschappelijke structuren (zoals kleine struwelen bestaande uit autochtone bomen en struiken en groeiplekken voor specifieke kruiden) gecreëerd die een ecologische stapsteenfunctie vervullen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan verhoging van de biodiversiteit in het Vechtdal.

Een verslag over ons Biodiversiteitsproject in het kader van “groen moet je doen” staat verderop in dit jaarverslag.

Input verkiezingsprogramma's

In verband met de komende gemeenteraadsverkiezingen heeft het bestuur een document opgesteld voor alle politieke partijen in Ommen met input voor hun verkiezingsprogramma's.

Waterschap Drents Overijsselse Delta

We hebben vragen gesteld over twee wateronttrekkingen voor beregening nabij het Varsenerveld. Wij vrezen dat dit zeer negatieve effecten (o.a. verdroging) heeft op de grondwaterstand in het waardevolle Varsenerveld. In het Dagelijks Bestuur is dit onderwerp besproken. Toegezegd is dat contact met ons wordt opgenomen.

Bouwwerkzaamheden Varsen

In reactie op vragen over bouwwerkzaamheden in Varsen, nabij de Arendshorst, hebben we contact opgenomen met de verantwoordelijke overheden (gemeente en provincie). We hebben vragen gesteld en hen gewezen op mogelijke negatieve effecten op de natuurlijke omgeving.

Overige activiteiten van het bestuur

4 juni	Deelname aan inloopbijeenkomst van provincie Overijssel over inrichtingsplan Natura 2000-deelgebied Arriën.
10 juni	Deelname aan excursie van provincie Overijssel over inrichtingsplan Natura 2000-deelgebied Arriën.
20 juni	Vertegenwoordiging vereniging bij officiële opening kade en haven Ommen.
16 september	Bijwonen kennisbijeenkomst biodiversiteit georganiseerd door gemeenten Ommen en Dalfsen en de Ommer Marke.
24 september	Bezoek aan Golfbaan Hooge Graven voor een toelichting op de manier waarop zij biodiversiteit invullen. Ter plekke geadviseerd over verdere invullingsmogelijkheden. Er zijn afspraken gemaakt om in een gezamenlijk project autochtone bomen en struiken te planten.
16 oktober 2025	Vertegenwoordiging van de vereniging bij het 25 jarig jubileum van De Koppel in Hardenberg.

Biodiversiteitsproject in het kader van “groen moet je doen”.

In het begin van 2025 heeft de gemeente een regeling getroffen voor het subsidiëren van groenprojecten: Groen moet je doen.

Onze vereniging heeft een subsidieaanvraag ingediend van € 42.500,- voor het verder realiseren van ons project aan de grensweg en voor het realiseren voor ‘stapstenen’ voor de biodiversiteit richting of bij de Vecht. Het gaat om het terugbrengen van streekeigen en oorspronkelijke struiken en bomen op terreinen van de gemeente, Staatsbosbeheer en mogelijk ook op particuliere terreinen.

Over de bestemming heeft in november een ambtelijk overleg met onze vereniging plaatsgevonden.

In dat overleg zijn een aantal afspraken gemaakt over de aanpak. De belangrijkste zijn:

1. We gaan verder met de invulling van het project aan de Grensweg.
2. We willen stapstenen creëren voor biodiversiteit langs de Vecht globaal tussen het JunnerKoeland en de Ommersmars.
3. De stapstenen kunnen plaatsvinden op de gronden van de gemeente, van Staatsbosbeheer en op particuliere terreinen.
4. Van welke gronden we gebruik willen maken vindt de komende tijd overleg plaats met de grondeigenaren (met name Staatsbosbeheer).
5. Tenslotte wordt afgesproken dat we de subsidie ook mogen gebruiken voor streekeigen plantgoed.

Inmiddels zijn er bijna 13.500 bomen en struiken aangeschaft. Daarvan zijn er meer dan 7.000 aan particulieren verstrekt en zullen er meer dan 6.500 in overleg met Staatsbosbeheer en ROVA worden aangeplant in grootschaliger terreinen. Een deel hiervan is in februari aangeplant. Waarschijnlijk is dit in maart allemaal gerealiseerd. We zullen nog een kaart maken waarop we de aangeplante stukken zullen markeren.

Tot nu toe is bijna € 16.000 uitgegeven. Resteert nog een budget van circa € 26.500.

Na de aanplant begin dit jaar, zullen we de stand van zaken in kaart brengen en op basis daarvan een plan maken voor de resterende aanplant en invulling van het project. Naar verwachting zal de uitvoering daarvan in het najaar van dit jaar en begin 2027 plaatsvinden.

Bij dit mooie project is een beroep gedaan op de leden om te helpen maar ook op andere verenigingen en inwoners van Ommen. De oproep heeft geleid tot veel hulp bij het planten en ook hier willen we alle deelnemers nogmaals bedanken.

Communicatie en PR

De vereniging maakt voor haar communicatie vooral gebruik van de website, facebook, perspublicaties, ons kwartaalblad Meander en e-mailberichten aan leden.

De website en Meander bevatten veel verslagen van onze verenigingsactiviteiten maar ook bijzondere waarnemingen, natuurervaringen en verdiepende verhalen van onze leden. Er is ook aandacht voor uitgebreidere publicaties zoals de Broedvogelmonitoring Ommermars van Henk Hupkes en het rapport monitoring ecoduct Vlierbelten in opdracht van de provincie Overijssel.

Activiteitenprogramma

De activiteitencommissie, bestaand uit Ella Roelfs-Rijzebol en Machteld Oudshoorn, heeft binnen de financiële mogelijkheden een gevarieerd jaarprogramma voorgeschoteld met enkele grote publiekstrekkingen. De activiteiten werden over het algemeen goed bezocht maar positieve uitschieters waren toch de thema-avonden over raven en oehoe's.

16 januari	Lezing "Winterkenmerken" door Dirk Slagter over de winterkenmerken van bomen, struiken, bamboes, houtige klimplanten en houtige kruipplanten.
8 februari	Excursie winterkenmerken o.l.v. Dirk Slagter.
24 februari	Presentatie "Raaf, mysterieus en bijzonder" door Hans de Vos Burchart.
25 maart	Jaarvergadering: presentatie voor leden door Rolf Schuttenhelm over nut en noodzaak van autochtone bomen en struiken.
28 april	Avondexcursie Ommermars o.l.v. Arend Spijker.
3 mei	Korte zwerftocht door het Regge- en Vechtgebied o.l.v. Arend Spijker
17 mei	Lange zwerftocht door het Regge- en Vechtgebied o.l.v. Arend Spijker
29 mei	Dauwtrappen/vroege vogel excursie o.l.v. Henk Ruiter in Eerde/Eerder Achterbroek
7 oktober	Lezing "De oehoe in Nederland" door Gejo Wassink.
17 november	Filmavond Voedsel Anders o.l.v. Joke Blom met de film: "Six Inches of Soil". De film vertelt het verhaal van drie jonge boeren die verandering willen in de manier waarop ons voedsel wordt geproduceerd en geconsumeerd.
13 december	Speuren naar sporen met Arend Spijker in Arriën en het Junner Koeland.

BIJLAGE 1: SAMENWERKING EN OVERLEGVORMEN

Voor het bereiken van onze doelstellingen werken we samen met andere partijen. Hierna volgt een opsomming van organisaties waarmee we relaties hebben.

- Natuur en Milieu Overijssel (NMO)
We werken, via een partnerovereenkomst, samen met NMO en voeren daarvoor geregeld overleg over actuele natuur- en milieuzaken. Via het Groen Platform Vecht adviseren wij NMO in het ambtelijke en bestuurlijke traject van het integrale project Ruimte voor de Vecht.
- Stichting Groen Platform Vecht
We zijn bestuurslid in deze stichting en adviseren over de ontwikkelingen in het programma Ruimte voor de Vecht. Ons lid Leo Oudejans behartigt de belangen van natuur en milieu in de werkgroep “Varen” van dit programma.
- Burgerinitiatief Ommermars
Onze vereniging wordt door een bestuurslid vertegenwoordigd in de Stichting Burgerinitiatief Ommermars. In dit kader wordt ook overlegd met de eigenaren Stichting Heidehof, Staatsbosbeheer en Gemeente Ommen over beheer- en inrichtingszaken.
- Gemeente Ommen
We hebben bestuurlijk overleg met gemeente Ommen over beleid en bestuurlijke relevante zaken op het gebied van natuur, milieu en ruimtelijke ordening.
- ROVA
We hebben geregeld contact met ROVA over groenbeheer in Ommen. Dit komt onder anderen tot uiting in ons biodiversiteitsproject “groen moet je doen”.
- Landgoed Junne
Wij hebben een goed contact met de rentmeester van Landgoed Junne over beheerzaken van hun bos- en natuurgebieden.
- Staatsbosbeheer
Diverse overleggen over actuele natuur- en beheerzaken. Afstemming met betrekking tot zaken in het project Ruimte voor de Vecht.
- Kinderboerderij Ommen en Bijenvereniging
We maken als vereniging gebruik van de Kinderboerderij als locatie voor activiteiten en we zorgen voor de vlindertuin op het terrein in het Laar.
Naast onze eigen activiteiten denken we ook mee aan activiteiten van de Kinderboerderij die bij onze doelstellingen passen.

- Landgoed Den Woesten Heide
Advisering over beheer, natuurontwikkeling en uitvoering landschapsonderhoud Varsenerveld.
- Stichting Das&Vecht
Afstemming over beschermingsmaatregelen voor marterachtigen en over faunapassages.
- Groei en bloei afdeling Ommen
Uitwisseling activiteitenprogramma's.
- Natuuractiviteiten centrum De Koppel – Hardenberg
Er is samenwerking op het gebied van Groene Loper Vechtdal en voorlichting en educatie. Ook stemmen we af over natuur- en milieuzaken die het Vechtgebied betreffen.
- KNNV afdeling Zwolle e.o.
Via het Groen Platform Vecht vindt afstemming met KNNV plaats over Vechtzaken.
- Vrienden van Dalfsen
Via het Groen Platform Vecht vindt met de Vrienden afstemming plaats over Vechtzaken.

JAARVERSLAG 2025 VOGELWERKGROEP

(de foto's in dit jaarverslag zijn van Henk-Jan Bezemer)

We konden in het in het afgelopen jaar onze plannen nagenoeg allemaal uitvoeren en hieronder het resultaat. Het jaar begon met deelname aan de jaarlijkse wintertelling van **de Ooievaars** die in Nederland overwinteren.

Het was dat weekend in januari erg mistig in Ommen en werden er geen ooievaars waargenomen. Wel verbleven de hele winter er **3** in Archem en dit was het jaar daarvoor eveneens **3**. (in 2023:**5**) en landelijk waren het er **992** (in 2024 **953**, in 2023: **915**). De gegevens werden doorgegeven aan de Stichting Ooievaars Research & Knowhow (STORK).

Daarna volgde de 22^e landelijke tuinvogeltelling en meer dan 105.000 mensen telden bijna 1,5 miljoen vogels. Het hoge aantal deelnemers geeft een helder beeld: duidelijk is dat het met veel vogelsoorten nog niet goed gaat in ons land. Veranderingen in ons landschap zorgen ervoor dat vogels steeds minder plekken vinden voor voedsel en schuilplaatsen, wat hun overlevingskansen verkleint. Het aantal huismussen in de afgelopen decennia is meer dan gehalveerd!!.

In Nederland was de top drie weer: Huismus, **Koolmees**, **Pimpelmees** en in de Provincie Overijssel en in Ommen was het dezelfde top drie.

In februari volgde de slaapplaatstelling van de Grote Zilverreiger in Ommen en het waren er **17**. In 2024 waren het er **24** en in 2023:**23**. Het aantal werd doorgegeven aan Sovon.

Vanaf oktober 2024 tot en met **maart 2025** werden de watervogels geteld op de Overijsselse Vecht vanaf de stuw bij Diffelen tot aan de stuw in Vilsteren en op de Beneden Regge van Hancate tot de instroom van de Regge in de Overijsselse Vecht. Dit gebeurt 1x per maand gedurende 2 á 3 uur. Alle andere maanden

werden overgeslagen vanwege de recreatie. De gegevens werden doorgegeven aan Sovon. Er werden **35 soorten** waargenomen waaronder Dodaars, Krakeenden, Slobeenden, **Smienten**, Wintertalingen, Grote Zaagbekken. Bijzondere waarnemingen waren: Rietgans, Mandarijneend, Watersnip en Waterral.

Intussen waren de Bosuil, de Oehoe en de Raaf al begonnen met het broedseizoen. De kasten van de Bosuil werden gecontroleerd en er waren 5 kasten bezet. Er werden 5 jonge Bosuilen geringd. Een kast met 4 eieren werd gepredeerd en 8 jongen konden niet worden geringd. De nesten van de Oehoe en de Raaf werden gevonden en er werden 1 Oehoe geringd en 7 Raven. De 2 jongen in het andere nest van de Oehoe werden niet geringd. Hoeveel jongen er in een ander nest zijn groot geworden is niet bekend. De 4 jonge Raven van een nest in een boom zijn niet geringd omdat de boom niet was te beklimmen.

In april werd begonnen met de controle van de nestkastjes van de kleine zangvogels en het waren Koolmezen, Pimpelmezen en Bonte Vliegenvangers die gebruik maakten van de nestkastjes. Deze werden een aantal keren in het broedseizoen bezocht, te beginnen eind april en tot ongeveer half juni als de laatste jongen zijn uitgevlogen. Er kwam op

verschillende locaties weer predatie voor door bijvoorbeeld **de eekhoorn**, de steenmarter of boommarter. Bij een aantal nestkastjes werd een metalen korfje voor de opening geplaatst om zo de predatie tegen te gaan. In het najaar werden de nestkastjes door de betreffende controleur schoongemaakt. Er waren dit jaar geen bijzondere

broedgevallen. Een aantal leden maakt een nestkaart light voor Sovon. We deden dit jaar mee aan het landelijk onderzoek m.b.t. de koolmees en hiervoor werden dode jonge koolmezen en achter gebleven eieren verzameld uit de nestkastjes en opgestuurd naar een laboratorium. De uitslag van het onderzoek is nog niet bekend.

De controle van de kasten van **de Steenuil**, de Torenvalk, de Kerkuil was inmiddels begonnen. Ook het opsporen van de nesten van de roofvogels (Buizerd, Sperwer, Havik, Boomvalk, Wespendif en Rode Wouw) en het inventariseren van de Ooievaarsnesten was begonnen. De kasten werden door de controleur van

het betreffende gebied gecontroleerd. Afhankelijk van het broedseizoen van de betreffende vogel werden deze kasten meerdere keren bezocht vanaf eind maart tot september van dat jaar. Indien de kast bezet was werd het broedsel nauwkeurig gevolgd vanaf de ei fase totdat de jongen waren uitgevlogen. Zo nodig werden de kasten schoongemaakt en/of vervangen.

Niet in alle gevallen was het mogelijk om de jonge vogels te ringen, door diverse oorzaken. Soms lukte het om een van de ouders te ringen. Ook kwamen we weer gevallen tegen van gepredeerde kasten door bijvoorbeeld de steenmarter. Het resultaat van de controles staat in onderstaand schema.

Geringde Jongen

Soort	Aantal kasten	2025	2024	2023
Bosuil	60	5	6	0
Stenuil	81	41	26	37
Torenvalk	31	28	26	?
Kerkuil	89	78	56	99
Totaal	261	152	114	136

Het aantal niet geringde jongen in 2025 was: Bosuil 8, Steenuil 10, Torenvalk 3 en Kerkuil 10; totaal 31

In de gemeente Ommen broeden al vele jaren **oievaarders** en in 2005 werd er voor het eerst geringd in Varsen. Het broedseizoen werd gevolgd en de bezette nesten werden geteld evenals het aantal jongen dat uitvloog. De gegevens van de nesten werden verzameld en doorgegeven aan STORK. Gegevens van de 2 nesten in de Archemermaten werden doorgegeven aan STORK en het Landschap Overijssel.

Er waren **21** nesten bezet en **5** niet. Er staan **4** paalnesten in ons gebied en deze zijn eigendom van de Vogelwerkgroep.

	Aantal nesten	Aantal geringde jongen	Bijzonderheden
Raaf	3	7	1 nest niet te bereiken met 4 jongen
Buizerd	11	0	geen
Havik	1	0	2 of 3 jongen, te groot om te ringen
Sperwer	3	0	1 nest gepreedeerd
Torenvalk	29	28	3 jongen niet geringd
Boomvalk	0	0	geen
Wespendief	1	0	met 2 jongen, niet geringd
Rode Wouw	2	2	Nest met 2 jongen uit boom gewaaid; 2 jongen geringd
Oehoe	3	1	1 jong geringd, 2 niet
Ransuil	2	0	4 jongen, niet geringd
Ooievaar	26	0	37 jongen uitgevlogen
Nachtzwaluw	44	0	Lemelerberg
Nachtzwaluw	4	0	Ommerbos
Nachtzwaluw	4	0	Beerze

In juni werd er op twee verschillende avonden op de Lemelerberg en de Archemerberg de territoria geteld van de Nachtzwaluw. Er werd door koppels geteld aan de hand van een kaart van het hele gebied. De gegevens werden doorgegeven aan Sovon en er werd een verslag gemaakt voor het Landschap Overijssel. Dit jaar werden er **44** territoria geteld en het jaar daarvoor **47** en in 2023 **39**. In het Ommerbos werden **4** territoria vastgesteld en in 2024 3. In Beerze werden voor het eerst **4** territoria vastgesteld.

De Grote Gele Kwikstaart en de IJsvogel langs de Beneden Regge van Hancate tot Archem werden geïnventariseerd en de broedgegevens werden doorgegeven aan Sovon en Landschap Overijssel.

Sinds 2022 werd er nestgelegenheid voor de Tapuit in het Junner- en Arriënkoeland en de Ommermars gecreëerd. Echter werden ook in 2025 geen broedgevallen gevonden hoewel er verschillende tapuiten werden gesignaleerd.

Vogels ringen en inventariseren

Vogelaar en ringer **Jan Vrijlink** kreeg de bevoegdheid om een aantal soorten vogels te mogen ringen in Ommen. Jan voerde alle gegevens van de geringde vogels in bij het Vogeltrekstation en maakte **52** nestkaarten voor Sovon van de geringde vogels.

Al jaren werden vanaf begin april tot half augustus en met behulp van netten vogels gevangen en geringd in het Junnerkoeland. Door gezondheidsproblemen van de ringers is deze activiteit dit jaar beëindigd. Verder werd het gebied van de Erve Koesafari (jaarlijks), de Leusenermaan (eens in de vijf jaar) geïventariseerd en in de Ommermars (jaarlijks). De gegevens werden doorgegeven aan respectievelijk Universiteit van Wageningen, aan Staatsbosbeheer en de Stichting Ommermars.

Terugmeldingen 2025

Door monitoring van vogels en door het ringen van hun jongen komen we steeds meer te weten over het broedverloop en broedsucces van verschillende vogels, terwijl terugmeldingen van de geringde vogels informatie geven over bijvoorbeeld migratie en een mogelijke doodsoorzaak. Dergelijke activiteiten bieden na meerdere jaren inzicht in de ontwikkeling van verschillende soorten. De Vogelwerkgroep concentreert zich vooral op meerdere roofvogelsoorten, raven en de ooievaar. Ringer **Jan Vrijlink** heeft ook in 2025 weer meerdere soorten geringd. Wat betreft de terugmeldingen in 2025: Alle vogels zijn geringd in de omgeving van Ommen door Han Bouman of Jan Vrijlink.

Van de Kerkuil kwamen 7 terugmeldingen binnen waarvan 5 dood werden gevonden en 2 levend. 6 vogels waren redelijk dicht in de buurt gebleven zoals in Luttenberg, Witharen, Valthe, Langeveen en Dalfsen. 1 Kerkuil maakt een uitzondering: deze werd, helaas dood, teruggevonden in Tongeren-Borgloon in België. De gevonden dode dieren waren allen jong: 1 maand oud tot 6 maanden. De levende vogels waren 7 maanden oud en 8 jaar, 11 maand en 20 dagen!

Een **Torenavalk** van 1 jaar, 8 maanden en 4 dagen oud werd dood gevonden in Dalmsholte.

Er kwamen 8 terugmeldingen binnen van de Ooievaar waarvan 7 levend werden gesignaleerd. Ze werden o.a. gespot in Oss, Apeldoorn, Herxen, Rheine (D), Balkbrug, 2 in Wijhe en 1 dode vogel werd gevonden in Vorden. 5 ooievaars waren 6 jaar oud, eentje was 3 jaar en 2 ooievaars hadden de leeftijd van 12 en 13 jaar bereikt. De 13 jaar oude ooievaar was dood. Wist u dat een in het wild levende ooievaar vrij oud kan worden? Zelfs met uitschieters tot 30 jaar!

Er kwamen 3 meldingen binnen van levend gespotte Steenuilen: 2 in Luttenberg en 1 in Lemelerveld. 2 vogels waren 5 jaar oud en het jongere exemplaar was 11 maanden en 29 dagen jong.

We kregen 1 terugmelding van een levende **Havik**. Deze was geringd in Lemele en opnieuw gesignaleerd in Lemele toen hij 7 jaar, 9 maanden en 28 dagen oud was.

Ook kregen we 1 melding van een gevonden dode Buizerd. Deze was geringd in Anerveen en werd gevonden in Oosterhesselen. Leeftijd: 21 jaar, 4 maanden en 29 dagen.

We kregen 4 terugmeldingen van de Raaf: 2 werden dood aangetroffen in Ureterp en in Coevorden. De ene was 9 maanden en de andere nog maar 6 maanden oud. De andere twee werden levend gesignaleerd in Barneveld (2 jaar, 9 maanden en 28 dagen oud en eentje in Amen. Laatstgenoemde Raaf uit Amen is een bijzonder verhaal daarom iets meer erover.

Deze **raaf**, komend uit een nest van 3 raven, werd in 2016 geringd door Han Bouman in Vilsteren met metalen ringnummer 7142824 aan de linkerpoot en aan de rechterpoot een oranje kleurringnummer C07. Zaterdag 6 december 2025 werd deze vogel gezien in de boswachterij nabij Amen in Drenthe. De melder gaf dit onmiddellijk door aan **Hans de Vos Burchhart** met de vraag dat hij graag de life story tegemoet zou zien. Hans gaf de melding door aan Griel en kreeg een prachtige historie van deze vogel terug via mail.

Geringd op 21-04-2016 in Vilsteren door **Han Bouman**. Op 08-03-2020 waargenomen als deel van een succesvol broedpaar te Hooghalen-Groote Zand. Daarna in 2022 werd de metalen ring gevonden met een metaaldetector op Eleveld ten zuiden van Assen. Men nam aan dat het dier dood was. Maar dit bleek niet het geval want op 09-02-2024 werd C07 gemeld op het Lage Veld Hooghalen. Het was toen niet bekend of er een metalen ring om de linkerpoot zat. Daarna werd deze raaf gespot op 9 mei en 6 december 2025 in Hooghalen door de melder uit Amen. Deze melder, genaamd **Willem**, keek daarna nog eens goed naar de foto's welke hij had genomen van deze raaf op 6 december 2025 en zag dat de linkerpoot **geen** metalen ring bevatte! Het bleek dus echt steeds om dezelfde raaf te gaan die er ondertussen al 10 kalenderjaren op heeft zitten. Hoe leuk is dat!

En wat betreft het aantal kilometers verwijderd van de locatie waar de vogels, welke ik benoemde in het verslag, werden geringd: één kerkuil werd gevonden op 207,7 km afstand van de ringlocatie en een ooievaar op 100.2 km afstand van de ringlocatie. Alle andere vogels werden dichterbij gevonden variërend van 0,2 km tot 71.0 km.

Ook dit jaar werd de Ommermars weer geïnventariseerd volgens de BMP methode en zie hieronder het resultaat.

Nr.	Soort	2022	2023	2024	2025
1	Boerenzwaluw	1	2	1	3
2	Bosrietzanger	7	7	11	5
3	Braamsluiper				1
4	Ekster	1			1
5	Fuut		2	2	1
6	Gaai		1		
7	Geelgors	3	3	1	
8	Gekraagde roodstaart				1
9	Gele kwikstaart		2	2	1
10	Grasmus	9	7	6	5
11	Graspieper	1	2	2	2
12	Grauwe Gans	2	4	2	3
13	Groenling		1		
14	Grote Canadese Gans	1		1	1
15	Heggenmus	1	1		1
16	Holenduif			1	1
17	Houtduif		3	2	1
18	Huisemus	6	11	7	5
19	Kievit	7	7	7	7
20	Kleine Karekiet		1	5	

Nr.	Soort	2022	2023	2024	2025
21	Kleine Plevier	4	3	6	4
22	Kneu	1	1	1	1
23	Knobbelzwaan		2		
24	Koolmees	2	4	2	2
25	Krakeend				2
26	Meerkoet	6	8	6	6
27	Merel	2	2	4	1
28	Nijlgans	1	1	1	
29	IJsvogel				1
30	Oeverzwaluw	1	2		
31	Pimpelmees	1	2	2	1
32	Putter	2	5	4	4
33	Rietgors			1	1
34	Roodborsttapuit		2	2	2
35	Scholekster	1	2	2	
36	Soepeend	1	1	1	
37	Spreeuw		1		
38	Tjiftjaf	3	2		1
39	Tuinfluit		1	1	2
40	Vink	3	3	1	1
41	Waterhoen	2	5	4	3
42	Wilde Eend	5	8	5	5
43	Witte Kwikstaart	6	4	2	2
44	Zwartkop	1			1

Overige werkzaamheden

De waarnemingen van bijzondere vogels in ons werkgebied werden verzameld en waren te lezen in de Meander of op de site van de vereniging.

Er werd een activiteitenplan voor 2025 samengesteld voor alle werkzaamheden van de leden van de vogelwerkgroep.

Op de Ommermars werd een broedgelegenheid voor de **Huiszwaluw** geplaatst. Ook werden er drie broedplatforms voor de Scholekster geplaatst. Zowel in de huiszwaluwentil als op de broedplatforms werd niet gebreed.

De Vogelkijkhut bij het Junnerkoeland werd schoongemaakt en weer in de verf gezet.

Aan het Landschap Overijssel, Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten zijn weer verschillende diensten verleend, onder andere de Nachtzwaluw telling.

Er werd geen lammetjesdag gehouden i.v.m. de ziekte Blauwtong onder de schapen.

In juli werd met een kraam meegedaan met “Vilsteren Bruist “ en werden o.a. nestkastjes verkocht.

Over een aantal zaken werd overleg gevoerd met de rentmeester van het Landgoed Junne.

Er is voor 2026 een begroting van de Vogelwerkgroep opgesteld voor het bestuur. Er wordt gepleit voor **Vogelvriendelijk groenbeheer** en **Vogelvriendelijk bouwen** in de gemeente Ommen en om dit onder de aandacht te brengen van ROVA en de Gemeente Ommen. Er is een checklijst Groen bouwen beschikbaar op de site bouwnatuurintensief.nl.

Verschillende leden namen deel aan het provinciaal Steenuilenoverleg en het jaarlijkse overleg van de Werkgroep Kerkuilen Noord/West Overijssel. Ook werd de jaarlijkse landelijke dag van de Werkgroep Roofvogels Nederland bezocht.

Leden

De Vogelwerkgroep, bestaande uit **32** leden van wie er 22 actief zijn op het Vogelgebied.

De Vogelwerkgroep kwam 5 keer bij elkaar.

Op 10 september overleed het actieve lid **Betty van Leeuwen** op de leeftijd van 79 jaar en zij werd gecremeerd in Zwolle.

De leden van de Vogelwerkgroep zijn bij hun werkzaamheden verzekerd via de Gemeente Ommen.

Doordat er in vele gebieden leden van de Vogelwerkgroep liepen en verbleven die veel zien en horen, ging er een vorm van preventie uit en als bleek dat er iets niet in de haak is, dan werd er aan de bel getrokken bij de betreffende eigenaar, de beherende instantie of de opsporingsinstantie.

JAARVERSLAG 2025 ZOOGDIERENWERKGROEP

Algemeen

Ondanks dat we het hier voorgaande jaren ook al heb gemeld, toch nog weer even wat duiding wat betreft de 'relatie tussen de zoogdierwerkgroep van onze vereniging, en stichting Das & Vecht'. We hebben als zoogdierwerkgroep nauwe contacten met meerdere 'zoogdierenclubs', zowel landelijk, als regionaal. Maar met name werken we nauw samen met stichting 'Das & Vecht'. Alle gegevens van en over dassen en andere marterachtigen, ook gegevens afkomstig uit onze vereniging, worden verwerkt door Das&Vecht en door hen in een databank vastgelegd. Met het bestuur van Das&Vecht is afgesproken dat wij gegevens uit hun databank kunnen gebruiken in ons jaarverslag.

Dassen

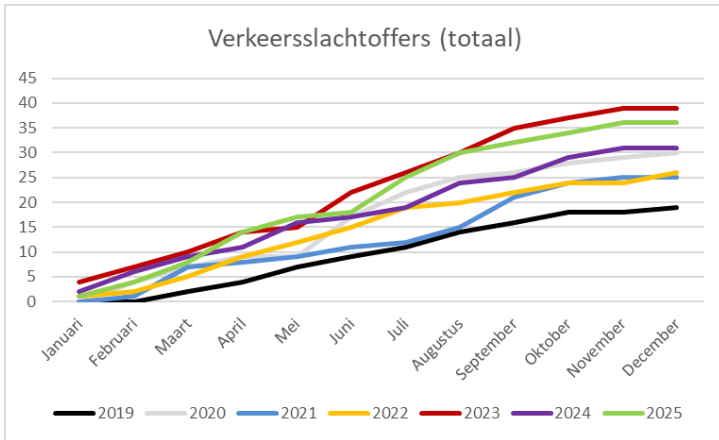
Ook in 2025 zijn de dassenburchten door vrijwilligers van Das&Vecht (D&V) weer zoveel mogelijk gecontroleerd. In totaal zitten er in het Vechten Reggegebied ca 75 hoofdburchten. De populatie dassen in het Vechten Reggegebied is redelijk op peil vergeleken met zo'n 40 jaar geleden. Dit jaar is D&V, samen met de Dassenwerkgroep Twente, een opleidingstraject gestart voor nieuwe vrijwilligers. Ook wij hebben via de Meander een oproepje geplaatst voor vrijwilligers die hieraan mee willen doen. Zo'n 9 mensen hebben zich hiervoor opgegeven, die het komende seizoen de cursus hopelijk gaan volgen. Nog steeds mogen leden van onze vereniging zich melden als daar belangstelling voor is...

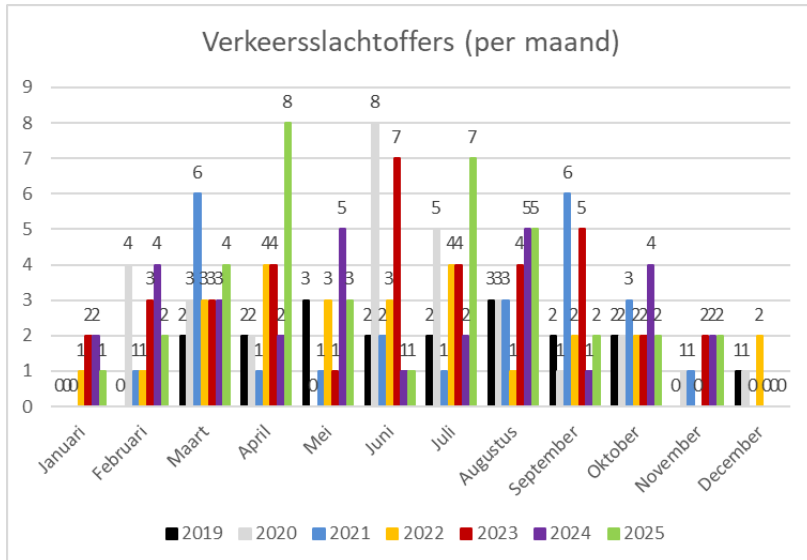
Gerard Berendse spreekt de groep nieuwe dassenmonitoring cursisten toe.

Verkeersslachtoffers

Bij de stichting Das&Vecht zijn dit verslagjaar 44 meldingen van dassen verkeersslachtoffers binnen gekomen. Uiteraard allemaal meldingen binnen het werkgebied van stichting Das & Vecht (in het Vechtdal).

Verkeersslachtoffers binnen het werkgebied van Das & Vecht

Verkeersslachtoffers per maand

Omdat we de (verkeers)slachtoffers van dassen (en trouwens ook van andere marterachtigen) zoveel mogelijk willen bijhouden, hierbij weer een oproep(!) om dit aub te melden! Heb je een dode otter, steen- of

boomarter, bunzing, hermelijn of wezel zien liggen, dit graag even melden bij één van de onderstaande mensen:

Gerrit Houtschild, tel.: 06-11309982, e-mail: g.houtschild@home.nl

(b.g.g.): **Thirza Wesselink**, tel.: 06-31599301, e-mail:

thirzawesselink@gmail.com

Arend Spijker, tel.: 06-11198967, e-mail: arendspijker@hotmail.com.

Otter

In het Vecht- en Reggegebied komen we weer regelmatig Otters tegen. Ook bv in de Ommermars werden dit jaar regelmatig sporen van otters waargenomen.

Verse sporen (spraints en prenten) van een otter in de Ommermars.

Otters zijn erg kwetsbaar en worden ondanks de aangelegde faunapagages en rasters, nog steeds regelmatig doodgereden. Geschat wordt dat jaarlijks zo'n 25% van de populatie dood komt door aanrijdingen op onze verkeerswegen!

Verkeersslachtoffer

Bevers

Bevers hebben zich over een behoorlijk deel van ons land verspreid. Ook in de Vecht en de Regge zagen we op meerdere plekken sporen van bevers. Zelfs in de Olde Vechte en de nevengeul van tussen de Ada's hoeve en de Annahoeve werden complete boompje afgeknaagd!

Beversporen zijn bijna niet te missen

Vechtkade

Namens onze vereniging zijn wij door de gemeente gevraagd om te adviseren voor de herinrichting van de nieuwe jachthaven en de kade in Ommen. De plantenwerkgroep is betrokken geweest bij de herinrichting van de begeleidende groenstroken en de zoogdierwerkgroep heeft meegedacht om de kade ietsje 'diervriendelijker' te krijgen.

In plaats van de 'oude', met riet en andere oeverplanten begroeide oever, 'moest' er helaas ca 500 meter van de Vechtoever getransformeerd worden in een strakke, kale kade van ijzeren damwanden. Voor boten waarschijnlijk erg fijn, maar uiteraard slecht voor faunapassanten. Met zo'n strakke kale kade is het onmogelijk voor dieren om daar dan nog uit te kunnen treden. Zo kunnen bv otters, bevers, maar ook andere zoogdieren, zonder aanpassingen nergens op de oever komen. Ons advies was, om minimaal vijf 'openingen' aan te brengen waar oeverplanten kunnen groeien, zodat daar schuil- en uittreed

mogelijkheden gecreëerd worden. Gelukkig is ons advies volledig overgenomen en zijn er vijf openingen aangebracht in de 500 m damwandkade.

Fauna uitreeplek Vechtkade, nu nog kaal maar hopelijk straks begroeid.

Wolf

Dit verslagjaar waren er weer meerdere waarnemingen van wolven in het Vechtdal. Meestal zijn dit jonge, zwervende dieren, op zoek naar een vrouwtje om samen een roedel te kunnen vormen. Voor zover bekend zijn er in Overijssel, en in het bijzonder in ons gebied nog geen gevestigde wolven. Een wolf wordt in Nederland als gevestigd beschouwd wanneer deze langer dan zes maanden(!) in een bepaald gebied verblijft en/of een paar heeft gevormd. Dit wordt genetisch aangetoond via onderzoek naar sporen zoals keutels, haren of speeksel van gedode prooidieren, wat duidt op een vast territorium. Ook in ons gebied zijn er (aangewezen en opgeleide) wolvenspecialisten die dit in onze gebieden monitoren.

Arend Spijker

Vleermuizen monitoring 2025

Door het monitoren van vleermuizen krijgen we inzicht in de verspreiding, de foerageerplaatsen en verblijfplaatsen van de vleermuizen. Waar overwinteren ze en waar vinden we bijvoorbeeld kraamkolonies en welke soorten vinden we in een bepaald gebied.

De vleermuizenwerkgroep monitort de vleermuizenkasten in de volgende gebieden: Landgoed Eerde, Het Eerderachterbroek en Het Eerderveld. Tevens wordt door een paar mensen van de werkgroep af en toe de zolder van Kasteel Eerde onderzocht op vleermuizen.

Bovenstaande gebieden werden 3 keer gemonitord.

De resultaten:

Rosse vleermuis: 126

Gewone dwergvleermuis: 4

Franjestaarten: 209

Verder waren er regelmatig vogelnestjes, wespennesten of hoornaars in de kasten.

In 2025 werden er een aantal vleermuizen gezenderd op Landgoed Eerde waarbij de onderzoekers Theo Douma en een collega, kleine zendertjes op een aantal vleermuizen bevestigden om hun verblijfplaatsen, trekroutes en gedrag te volgen met een ontvangende antenne. Een paar medewerkers van de werkgroep volgden deze dieren vervolgens een aantal dagen waarna het opgeplakte zendertje dan weer afvalt, zoals het hoort.

Omdat de locatiekaarten waren verouderd heeft Gerrit Houtschild nieuwe exemplaren gemaakt. Hij heeft tevens kasten gerepareerd en vervangen samen met Marcel Meenhuis van Natuurmonumenten.

Na de tellingen werd er geëvalueerd met een kop koffie/thee bij het Beheerkantoor van Natuurmonumenten.

Verslag Ella Roelfs-Rijebol (coördinator vleermuizenwerkgroep)

JAARVERSLAG 2025 PLANTENWERK GROEP

De plantenwerkgroep werkt jaarlijks aan een aantal (handen uit de mouwen) natuurprojecten rond Ommen.

Varsenerveld

We hebben dit jaar voor het 27^e jaar op rij weer gemaaid en gehooïd. Op 8 oktober konden we gebruik maken van de maaiapparatuur van Staatsbosbeheer. Er bleek een bout losgetrild te zijn waardoor het aanvankelijk einde oefening leek, maar gelukkig kon de pachter Helmut Noordegraaf het provisorisch repareren zodat we door konden. Hulde. Op 10 oktober, onze hooi-dag, hadden we mooi weer en er waren vele handjes die het werk licht maakten. De komende jaren zullen er ook schapen in het terrein komen waardoor onze maaiactiviteiten misschien niet meer nodig zullen zijn. Dat beoordelen we aan einde van de zomer.

Jong geleerd....

Helmut fikst de maaibalk...!

Vele handjes...

Vlindertuin het Laar

Na ca 7 jaar beginnen de stuiken die in en om de vlindertuin staan behoorlijke hoog te worden. Dat zorgt voor een lekker warm en luw microklimaat waar insecten van houden. Toch zijn de aantallen vlinders niet hoog. Dat past in de landelijke neergaande trend. We proberen ons uiterste best te doen om de tuin voor vlinders, rupsen en andere insecten zo gunstig mogelijk in te richten. Gelukkig werden we dit jaar weer verrast door o.a. koninginnenpage, Bruin zanddoogje, hooibeestje, kleine vos, landkaartje, dagpauwoog, boomblauwtje, Icarusblauwtje en kleine vuurvlinder. Kom tijdens openingsuren van de kinderboerderij gerust eens kijken. Het is een fijne plek om te zijn. Niet alleen omringd door vlinders, maar ook een broedende ooievaar, roepende middelste bonte spechten en een ijsvogel die over je hoofd naar z'n nesthol heen en weer vliegt.

Kleine parelmoervlinder. Steeds vaker te zien in Ommen.

Driekleurig viooltje is een waardplant (voedselplant voor de rups) van parelmoervlinders. Hij gaat hier de perken te buiten 😊, maar dat is prima...

Niet alleen dagvlinders weten de weg naar de vlindertuin te vinden. Ook deze zgn. dag-actieve nachtvlinder, de Sint-jansvlinder, drinkt van de nectar van deze akkerdistel. Ja, distels zijn zeer belangrijke nectarplanten!

Aan het werk in het vroege voorjaar.

Enkele maanden later...

Niet alleen vlinders maar allerlei andere insecten komen op de nectarplanten af. Zoals deze stadsreus, ook wel hoornaarzwefvlieg genoemd. De larve van deze zweefvlieg leeft in een bewoond wespennest.

Vechtkade

De stroomdalsoorten als steenanjer, grote tijm, grasklokje breiden zich gestaag uit. Er zijn dit jaar nog wat jonge planten van met name grasklokjes bij gepoot. Ook kattendoorn bloeide uitbundig. Het aandeel ruigtesoorten neemt ieder jaar wat af en door het verschralings-beheer zal de bloemenrijkdom jaarlijks blijven toenemen. Dat vereist natuurlijk wel wat geduld.

Kattendoorn. Prachtige roze vlinderbloemige met fikse stekels. Daarom wordt hij niet gegeten door dieren.

Ommermars

De stroomdalplanten beginnen zich hier nu ook flink uit te breiden.

De vroege bloeier -Voorjaarsganzerik- doet het opvallend goed. In april zal de bodem hier en daar wel geel gaan kleuren van deze verwant van de aardbei. Ook o.a. grote en kleine tijm, liggende ereprijs, tripmadam, blauwe knoop, stekelbrem, verbrem, grasklokje en zacht vetkruid beginnen zich flink uit te breiden. Het belooft de komende jaren een steeds bloemrijker rivierduin te worden.

Een bijzondere vondst dit jaar: *Overblijvende hardbloem*. Een onopvallend plantje dat vroeger regelmatig in het Vechtdal voorkwam maar tegenwoordig nog maar op 1 plekje bij Diffelen voorkomt met ca 15 planten. Uiterst kwetsbaar dus. Daarom hebben we vorig jaar wat zaad geoogst en uitgestrooid. 1 plantje is nu in de Ommermars tot bloei gekomen. Hopelijk gaat die zich de komende jaren wat uitbreiden. Op deze manier creëren we wat bronpopulaties voor evt. verdere verspreiding.

Overblijvende hardbloem. Een nietig plantje dat je o zo gemakkelijk over het hoofd ziet, maar even door de knieën, een close up met je fotoestel of een loop gebruiken, en voilà. Wie het kleine niet eert...

Een geel tapijt van rolklaver.

Het Icarusblauwtje weet de rolklaver, waardplant voor haar de rupsen, inmiddels te vinden.

Rode lijstsoorten Varsenerveld 2025
(vetgedrukt = Europese Habitatrichtlijn)
(cursief 2025 niet aangetroffen)

Moeraswolfsklauw

Bruine snavelbies

Witte snavelbies

Veenbies

Stijve ogentroost

Hondsviooltje

Valkruid

Heidekartelblad

Moeraskartelblad

Welriekende nachtorchis

Liggende vleugeltjesbloem

Sierlijke vetmuur

Blauwe knoop

klokjesgentiaan

Vlottende bies

witte waterranonkel

Wateraardbei

Moerassmele

Addertong

echte guldenroede

bleekgele droogbloem

Ronde zonnedauw

Kleine zonnedauw

Stijve moerasweegbree

Lavendelheide

Kleine veenbes

Kleine valeriaan

Vetblad

kussentjesveenmos

klein warkruid

Dwergvlas

Canadees hertshooi

Moerashertshooi

Pilvaren

Gevlekte orchis

Bevertjes

Grondster

Beenbreek

Stekelbrem

Spaanse Ruiter

lycopodiella inundata

Rhynchospora fusca

Rhynchospora alba

Trichophorum cespitosum

Euprasia stricta

Viola canina

Arnica montana

(ca 30 rozetten. 1 bloeiend ex)

Pedicularis sylvatica

Pedicularis palustris

platanthera bifolia

polygala serpyllifolia

Sagina nodosa

Succisa pratensis

Gentiana pneumonanthe

Eleogiton fluitans

Ranunculus ololeucus

Potentilla palustris

Deschampsia setacea

Ophioglossum viride

Solidago virgaurea

Gnaphalium luteo-album

Drosea intermedia

Drosera rotundifolia

Echinodurus ranunculoides

Andromeda polifolia

Oxycoccus palustris

Valeriana dioica

pinguicula vulgaris

Sphagnum Compactum

Cuscuta epithymum

Radiola linoides

Hypericum canadense

Hypericum elodes

Pilularia globulifera

Dactylorhiza maculata

Briza media

Illecebrum verticillatum

Narthecium ossifragum

Genista anglica

Cirsium dissectum (1ex vegetatief)